

Rozlišení druhů pravopisných jevů a jejich typy:

Pravopis lexikální: a) *i/y* v kořenech slov

- b) *ě/je, mě/mně*
- c) *ú/ů*
- d) předložky *s, z*
- e) předpony *s-, z-, vz-*
- f) velká písmena
- g) souhláskové skupiny
- h) cizí slova

Pravopis mluvnický: A. tvaroslovný: a) *i/y* v koncovkách podstatných jmen

- b) *i/y* v koncovkách přídavných jmen
- c) tvary zájmena *já*

- B. skladební: a) shoda přísudku s podmětem
- b) interpunkce

Cvičení – doplňte a zdůvodněte:

1. *i/y*

Pel_něk černob_l

Je to v_soká víceletá b_lina s řap_katým_listy. Lodyžní listy jsou polodužnaté s kop_natým_a hluboce p_lovitými úkrojky. Kveté červenožlutým_úbor_a roste v křov_nách.

Vnímáme třp_tivé kapky ros_a ihned v_rážíme s kamarády k rybníku. Spl_váme v k třp_tící se vodě, někdy v_plašíme i l_sky v bl_zkém rákos_. Po dešti v_cházíme do lesa na houby, nacház_me nejen hřib_a l_šky, ale i s_rovinky. Medvědi ub_l_několik b_čků. S-pal_ jsme nenas_tným s_korám. Usedl_ jsme na přev_slém kameni a kolem dokola s_chravý les. Ani s_čka sl_šet neb_lo, jen slep_š se m_hnul v trávě, zas_čel a zm_zel. Také v_ra jsme svým pov_kem v_plašil_.

2. *ě/je, mě, mně*

ob_dnávka, b_žec, ob_v, op_vovat, ob_m, ob_žnice, v_m, v_zd, v_domí, v_rnost, osv_dčení

zatm_ění, tem_ější, zapom_ění, dom_ěnka, vým_ěna, krom_ě, soukrom_ě, skrom_ě, v_ěrnost, jem_ě, dom_ělý, dom_ěnka, jem_ější, tam_ější

Pro m_ě za m_ě, dělej si, co chceš. Pavel v_ří jen m_ě, protože má ke m_ě dův_ru, nepochybuje o m_ě a může se na m_ě spolehnout.

3. ú/ů

pr_zkum, _mluva, oc_n, pr_van, invent_ra, brož_ra, bl_za, sk_tr, pedik_ra, _myslný, ne_myslný, d_myslný, na_rodný, nez_častnit se, vrk_, proti_stavní, nepr_chodný

4. předložky s/z

Vrátil se _města _nepořízenou. Sebral papíry _e stolu. Vymetl prach _podlahy. Odstranil skvrnu _šatů. Přišel _dobrou zprávou. Sejde _očí, sejde _myslí. Děda přijde některý den _neděle. Přespal u nás _pondělí na úterý.

5. předpony s-, z-, vz-

_tyčili vlajku. _působil neštěstí. Nedávej _propitné. Schůze _končila. Zboží _levnilo. _hromadil stížnosti. _tracené naděje. _běhl se _hluk lidí. _hýbl se pro svitek papíru. Ne_tekej se. Na tom se ne_hodneme. Rostliny _klíčily. Není příliš _dílný. _hlížel se v zrcadle. Odstranil _hnilé a _práchnivělé neboli _trouchnivělé trámy. Na _hledanou! Sbírali _hnilé _padané ovoce. Dostal se na _cestí. Byl celý _mazaný a také dost _máčený. Všechno ho _máhá. Pro bolest v zádech ráno _těží _tává z postele.

6. velká písmena

_radec _rálové, _okytnice v _rlických _orách, _ariánské _ázně, _ové _ěsto _ad _etují, _ázně _oděbrady, _áměstí _vobody, _asáž _lfa, _ražský _rad, _ěnínská _rána, _ominikánský kostel, _rám _vatého _etra, _niverzita _arlova, _ymnázium _ana _lahoslava, _ekret _utnohorský, _řicetiletá válka, _usitské války, _lympijské hry, _ěstský _řad v Tišnově, _latý slavík, Alšův obrázek - _lšovský obrázek, Mozartova hudba - _ozartovská hudba, Švejkův humor - _vejkovský humor, Nad městem _avorná (j/J) se vypíná kopec, kterému se říká _pravedlnost (s/S). Dříve tam vedla jen obyčejná cesta, která se jmenovala _a _louhé _ati (n/N, d/D, h/H). Na jižní straně vede stará silnice a říká se tam _od _pražskou _estou (p/P, p/P, c/C).

7. souhláskové skupiny

ro_lobený člověk, kame_ý most, feudálové a po_aní, po_aná ruka, celode_í práce,
dě_tví, slu_ý den, ra_ý středověk, pra_ský občan, krkono_ký domorodý obyvatel,
krkono_tí domorodí obyvatelé, ra_í červánky, před_evzetí, ro_vítit světlo.

Kostě_ý předmět, rumě_é tváře, povi_é ručení, povi_é cvičení, na stráni za školou je
vi_ice, je vi_en našim neúspěchem, tím je vi_a Olga, ra_í ptáče, sochařovy kame_né
lásky.

Pozor na záměnu významu!

Polárka je ne_asnější (3. st. od jasný) hvězda souhvězdí Malá medvědice. Tvůj výklad
je ještě ne_asnější než jeho. Náš kolektiv je ne_ednotnější ze všech. Proč jste stále
ne_ednotnější?

8. cizí slova

pol_kl_nika, pol_histor, s_mbol, c_klus, var_ace, kokp_ty letadel, kub_smus,
pol_fon_cký (mnohohlasý), pol_am_d, pol_glot (kdo ovládá mnoho jazyků), pol_gon
(mnohoúhelník), pol_h_br_d (biol. několikanásobný kříženec), pol_tolog_e, pol_tura,
indiskr_tní, deus ex mach_na, detox_kace, de_re /dé júre/, domest_kace.

Cvičení – pravopis mluvnický:

1. Odůvodněte pravopis koncovek substantiv a adjektiv a i/y v tvarech přičestí minulého
v přísudku:

Převozníci řídil_loď dlouhým_bidl_. Nad les_kroužil_ostříž_. K lovu se
používal_sokol_, raroz_a jestřáb_. Náměstím proudil_zástup_lidí. Auto stálo
zadním_kol_na chodníku. Ti dva mal_ps_ jsou Novákov_. Nesdílel_ jsme bratrov_
zálib_. Na poli se pásl_laně s malým_kolouch_. Rodiče mě přihlásil_do kurzu.
Zástupy lidí procházel_ulicem_. Dni se rychle krátil_. V historických románech jsme
četl_, že nastal_slavnostní dnové. Zpráv_o tom, že se poslové vrátil_, se rozlétl_po
kraji. Lidé zaplavil_nádvoří, tísnil_se v bráně. Davy lidí stále přibíval_, tisíce mužů
hučel_a pískaly, aby dal_najevo svůj nesouhlas. Také jejich oči prozrazoval_
zklamání.

Chlapci hrál_kopanou bos_. Děti běhal_bos_. Děti přišl_z lesa hladov_. Tyto
okolnosti mi nejsou znám_.

Potomci Husov_a Žižkov_, kamarádov_ rodiče, potkal jsem bratrov_
spolužák_, dohonil strýčkov_koně, hladov_tuláci, včel_úly, drav_pták, drav_

sestráb_, zl_ lidé, drz_ kluk, protivníkov_ útoky, lekl_ kapři, zavolal oba dědečkov_ ps_, jazyk z doby Veleslavínov_, zním všechny Palečkov_ příhody,

Nerudov_ listy Smetanov_ a Smetanov_ odpovědi Nerudov_ jsou nyní ve Smetanově muzeu. Předčítal jsem dědečkov_ Hrubínov_ verše. Půjčil jsem Zdeňkov_ Jiráskov_ Psohlavce. Dědečkov_ oči jsou stále bystré, ačkoli je dědečkov_ už sedmdesát let. Karlov_ kamarádi občas Karlov_ provedou nějakou taškařinu. Bratrov_ názory se tatínkov_ velmi líbil_. Všechny Jendov_ knihy byly čisté a srovnané v knihovničce a proto jsem Jendov_ půjčil i Nerudov_ povídky bohatě ilustrované. Dvořákov_ jel_ na výlet a setkal_ se s Horovým_. Horov_ požádal_ Dvořákov_ aby počkal_ na Zedníkov_.

2. Interpunkce

O založení hradu si lidé vyprávěli pověst předávanou z pokolení na pokolení. A vlastně ani šípkový keř tu nebyl nýbrž učiněná houština šípků jak se za dlouhou řadu let rozrostla na kraji borového lesa který právě dorůstal z bidloviny do slabé kmeniny. Dařilo se borovičkám, které hnaly své kmeny do výše a dařilo se i šípku který rostl do výše po celé délce zákopu jímž byl les ohraničen od polí.

Vrátný za ním udiveně civěl protože si nedovedl vysvětlit odkud ho zná tenhle člověk kterého on sám nikdy v životě neviděl ačkoli si tváře lidí dobře pamatoval. Když však tam malina došel a rozpoznal známé kopce a když vešel do vsi najednou ho přepadl bolestný pocit že on sem vlastně nepatří že byl příliš dlouho pryč a domov bez něho zatím žil jak to tak poznával zcela jinak.

Když pisatel tohoto vypravování shledával v domovině Nikolý Šuhaje příběhy o tomto muži nezranitelném který bohatým bral a chudým dával a který nikdy kromě v sebeobraně nebo ze spravedlivé msty nikoho nezabil neměl po svědectvích tolika lidí vážných a hodných víry věru příčiny nevěřiti že Šuhajovu nezranitelnost způsobila zelená ratolístka kterou mávaje odháněl četnické kulky jako hospodář v červencovém dni rojící se včely. (Olbracht.)

Stalo se to podle mého mínění někdy v listopadu. Přijedou jak doufám zítra odpoledne. Zapisoval jsem si jak je mým zvykem všechny podrobnosti. Přijede myslím zítra. Já to tam prosím zanesu. Tehdy jsem bydlela jestli se nemýlím v Praze.

